

ЗМІСТ

Засідання п'ятдесят третє, ранкове (Вівторок, 14 січня 2020 року)

Вшанування хвилиною мовчання пам'яті загиблих внаслідок авіакатастрофи рейсу PS752	...2
Виступи уповноважених представників депутатських фракцій і груп	...3
Прийняття рішення про продовження роботи вечірнього пленарного засідання до завершення розгляду питань порядку денного	...12
Прийняття Постанови «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)»	...13
Прийняття Постанови «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)»	...26
Внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо Фонду розвитку підприємництва»	...42

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ П'ЯТДЕСЯТ ТРЕТЄ

*Зал засідань Верховної Ради України
14 січня 2020 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добрий день, шановні колеги! Добрий день, шановні представники ЗМІ, гості Верховної Ради України! Шановні колеги, прошу зайняти свої робочі місця і приготуватися до реєстрації. Нагадую, реєстрація відбувається шляхом натискання кнопки «за».

Готові реєструватися? Прошу реєструватися.

У сесійному залі зареєструвався 351 народний депутат України. Ранкове засідання Верховної Ради України оголошую відкритим.

Шановні колеги, хвилину тиші! Учора засідання Погоджувальної ради ми, на жаль, розпочали зі слів співчуття, які, я розумію, дуже мало значать як для близьких, так, мабуть, і для країни. Це трагедія, яка сталася вперше в цивільній авіації незалежної України. Це трагедія, яка є не лише нашою, а й світовою, бо в ній загинули 176 людей, із них 11 – наші співгромадяни. Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять усіх тих, хто загинув у цій страшній трагедії.

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати.

Учора за моїм дорученням відбулося засідання комітету, і, наскільки мені відомо, є пропозиція щодо проекту постанови Верховної Ради України стосовно цієї трагедії, який ми сьогодні розглядатимемо. Від імені Верховної Ради України закликаю всіх представників як України, так і міжнародних наших партнерів долучитися до цього процесу, щоб винні понесли покарання, ми змогли довести до кінця цю важливу для держави і для близьких справу, і, як було правильно зазначено, усі, хто загинув у цій трагедії, повернулися додому.

І ще одне. Думаю, від засобів масової інформації всі чули інформацію щодо збільшення заробітних плат народних депутатів

України. Я звернувся до Апарату Верховної Ради з проханням надати мені повну інформацію щодо цього. Інформую: є індексація заробітної плати народних депутатів України, але вона зовсім не відповідає тим цифрам, про які пишуть ЗМІ, – 100-150 тисяч. Зміни в заробітній платі народного депутата становлять близько 3000 гривень, і це пов'язано з прожитковим мінімумом.

Водночас, я впевнений, всі бачили інформацію щодо преміювання окремих керівників різних установ та відомств. І мені як Голові Верховної Ради, вам як народним депутатам, насамперед громадянам цієї держави дуже цікаво почути позицію щодо цих премій, чи відповідають вони дійсності, а якщо відповідають, то за що. У зв'язку з цим є пропозиція, знаю, вона надходила і від фракції «Слуга народу», інших політичних сил: під час «години запитань до Уряду» після виступу міністра закордонних справ заслухати позицію міністрів, можливо, Прем'єр-міністра щодо тих премій, чи дійсно вони були нараховані окремим міністрам у Кабінеті Міністрів України. Ви згодні? *(Оплески)*.

Прошу представника Кабінету Міністрів у Верховній Раді України довести цю інформацію до відповідних міністерств, з тим щоб під час «години запитань до Уряду» заслухати у стінах Верховної Ради України відповіді на запитання народних депутатів щодо цього. Це буде цікаво і нам, і українському суспільству. Дякую.

Шановні колеги, у нас...

А Скороход є в залі? Немає? Є. У Анни Костянтинівни сьогодні день народження. Я вас вітаю і бажаю здоров'я, і не лише вам *(Оплески)*.

Шановні колеги, відповідно до статті 25 Регламенту у вівторок ми маємо 30 хвилин на виступи уповноважених представників депутатських фракцій та груп з внесенням пропозицій, оголошень, заяв та повідомлень. Прошу представників фракцій записатися на виступи.

Величкович Микола Романович.

Герасимов Артур Володимирович.

ГЕРАСИМОВ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Шановні українці! Після таємного відпочинку «президента Голобородька» в Омані і трагедії в Ірані говорити лише про комунікаційну кризу української влади – це неправда. Несправедливо щодо пані Мендель, бо вона виявилася єдиною, хто в ті дні виконував свої обов'язки, – сама крутила, як могла, педалі вашого велосипеда.

Перша за вісім місяців безпекова криза нової влади, і в ній влада Зеленського продемонструвала безвідповідальність, некомпетентність і боягузтво. Ви розлетілися по курортах світу, не передбачивши механізму, як зібратися в разі виникнення кризової ситуації. Некомпетентність цієї влади особливо наочна, якщо порівняти її «позднее зажигание» з блискавичною реакцією Президента Порошенка на МН-17. Те, що ви робили протягом кількох діб, він організував за лічені години. Ваше боягузтво полягає в тому, що ви з перших годин знали, що український літак вразили іранці російською ракетою, але так і не спромоглися промовити це вголос, поки вас не приперли до стіни керівники Канади чи, як кажуть на Банковій, Канаді, США та Британії.

Втім треба віддати належне Зеленському – він зміг дістатися до України майже за добу – втричі швидше, ніж американські астронавти на місяць. Інші чиновники, які несуть відповідальність за безпеку і розвідку, взагалі не відчули потреби повернутися на робочі місця, ніщо не могло зіпсувати їм свято.

Суспільство вимагає ясності й щодо Оману. За версією влади виходить, що останнім бажанням султана на смертному одрі було побачити саме нашого, як його називають, «найвеличнішого» лідера сучасності. Але ж усі розумні люди усвідомлюють, що ніякого офіційного візиту не було. Була поїздка у приватних або інших цілях. І через це всіх нас дуже цікавлять загадкові чартери, які в ті дні літали між Оманом і Росією, що дуже схоже на таємні переговори. Виникає просте питання: що ж це було? Оман – це обман чи брехня? А какає разниця. З Новим роком, країно «оманутих» виборців! (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чорний Дмитро Сергійович.
Бужанський Максим Аркадійович.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановна президіє! Звертаю вашу увагу на те, що щось недобре відбувається з автором закону щодо зняття депутатської недоторканності Петром Олексійовичем Порошенком, який зараз відсутній на своєму робочому місці. Як ви можете знати, він близько 26 разів не з'являвся на допит до Державного бюро розслідувань.

Чому не сидить Порошенко? Це питання лунає з травня. Кожен із наших виборців хоче знати: чи, дійсно, він порядна людина і все це відбувалося з якимось іншим фігурантом, чи він нехтує законодавством, нехтує обов'язками громадянина та народного депутата, зухвало плює в обличчя всім нам.

Тому, якщо до кінця цього місяця він не з'явиться на допит, я пропоную запросити до парламенту Генерального прокурора пана Рябошапку і запитати, що зараз йому заважає викликати пана Порошенка на допит. Є питання, на які мають пролунати відповіді, і насамперед, чим він керувався, коли відправляв наших моряків на загибель до Керченської протоки заради введення військового стану та зриву президентських виборів. Прошу підтримати мою пропозицію, якщо пан Порошенко продовжуватиме не з'являтися на допити. Порошенко повинен бути у в'язниці! *(Оплески)*.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сухов Олександр Сергійович. Немає в залі?

Шахов Сергій Володимирович. Сергію Володимировичу, вам час виступати.

ШАХОВ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Ми всі люди і вміємо реально співчувати загиблим – загиблим в авіакатастрофі, на війні, в Чорнобилі, на афганській війні. Сьогодні

нам зручно висловлювати жалобу в м'яких кріслах і теплому приміщенні, але українському народу, на жаль, некомфортно сидіти в холодних приміщеннях.

На сьогодні маємо величезну проблему з дірявим бюджетом – діра в 35 мільярдів гривень реально обвалила українську економіку. Що потягнула за собою ця діра? Скорочення робочих місць, в результаті чого 175 тисяч людей виїхали за кордон, поїхали на чужину, залишивши своїх дітей на бабусь, які отримують пенсію у розмірі 1500 гривень.

Сьогодні головна проблема в країні – холод і голод. Кожен із вас відповідає за десятки мільйонів родин. Якщо ви прийшли до цього залу, то треба приймати рішення холодною головою, щоб було тепло в квартирах українців, щоб малий, середній, великий бізнес мав можливість заробляти, а не олігархи наживалися сьогодні на митниці, на контрабанді. Саме через митницю не наповнився державний бюджет. 35 мільярдів гривень – це одна діра, а Національний банк України погасив іншу діру – в 31 мільярд гривень. Діра не зменшилася, в дірявих чоботях прийшов 2020 рік. Треба не затьмарювати очі і ховатися за щитом війни і трагедій, а визнавати помилки, діяти, і, якщо ви не можете нічого зробити, звертатися до всіх опозиційних сил, і не просто домовлятися з ними, а чути їх.

Учора на засіданні Погоджувальної ради депутатська група «Довіра» внесла пропозицію розглянути законопроект [№ 2108](#), норми якого забороняють олігархам відключати від тепла дитячі садки, школи, лікарні, держустанови. І що, поставили його в порядок денний на сьогодні? Ні! Ми пропонували монобільшості поставити в порядок денний проект постанови щодо розгону депутатів Северодонецької міської ради, які вже четвертий рік грабують (700 мільйонів гривень!). Чи монобільшість, як і попередники, також там руки гріє?

Депутатська група «Довіра» вимагає негайно поставити в порядок денний ті законопроекти, які дадуть можливість скоротити борги державних підприємств з електроенергії, допоможуть вилізти з боргової ями, щоб українці могли нормально дихати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рахманін Сергій Іванович.
Лозинський Роман Михайлович.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дорогі українці та колеги народні депутати! Скажіть, чи бачили ви в порядку денному роботи Верховної Ради законопроект про зміни до Конституції щодо централізації і дестабілізації ситуації в Україні під час війни? Не бачили? Поясню, чому?

Що насправді добре вдається нашому Президенту і його команді, то це формувати правильні заголовки і вітрини, дуже привабливі, за які справді хочеться голосувати. Але щойно ми заглянемо трохи далі за ці заголовки і вітрини, то побачимо, зокрема зміни до Конституції щодо децентралізації, якими пропонується впровадити новий феодальний лад: замість старих голів обласних чи районних держадміністрацій впровадити інститут префекта. Чи потрібен він? Можливо. Дійсно, буде багато помилок у новообраних органів місцевого самоврядування, дійсно, потрібен контроль, але, якщо в Конституції не буде визначений чіткий, вичерпний перелік усіх повноважень, ми отримаємо нових феодалів, царьків – людей, які не просто піднімуть собою місцеве самоврядування, а робитимуть місцеве самоврядування заручником своїх інтересів та настроїв.

Чи бачимо в тексті законопроекту особливий статус Донбасу? Ні. Але бачимо, як вишукано описано, що статус усіх адміністративно-територіальних одиниць визначається виключно законами. Що це означає? Імпічмент Президента захищається 337 голосами, а 226 голосами ми можемо міняти будь-який статус будь-якої області, громади чи нових районів, округів. Під час війни такі зміни до Конституції є абсолютно неприпустимими.

І насамкінець. Весь цей театр абсурду очолює формат, в який пропонують провести ці зміни до Конституції. Жодного обговорення з громадами, абсолютний ігнор 250 лідерів громад, організацій та експертів. Нам пропонують прийняти ці зміни без жодних обговорень зараз, знову-таки, в турборежимі. Такі речі абсолютно неприпустимі, тут закладені небезпеки. Натомість бюджетна децентралізація згортається, забирають усі підстави та всі забезпечення освіти, медицини для об'єднаних територіальних громад. Децентралізацію потрібно впроваджувати, потрібно завершувати реформу, але в такому форматі – без жодних консультацій – і з такими пропозиціями – точно без змін до Конституції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадим Зіновійович Рабінович, «Опозиційна платформа – За життя».

РАБІНОВИЧ В.З., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дорогі друзі, я хочу вас поздоровити. Залишилося зовсім небагато часу, і ось-ось зможемо поїхати до будь-якої країни світу, тому що власної землі в нас не буде – ми її продамо (наступного тижня збираються продати землі України). Я розумію, що більшості із тих, хто сьогодні при владі, є куди потім податися. Вони відпрацюють завдання Сороса та МВФ та й поїдуть туди, де їх гроші, які не в Україні. І тут немає зради, немає ніякої брехні, не треба говорити, що все пропало. Українці, які залишаться на проданій землі, можуть чудово працевлаштуватися рабами на плантаціях. Тому не треба брехати.

Незважаючи на протести та мітинги більшості населення, законопроект про розпродаж української землі просувають у будь-який незаконний спосіб. Я розумію, що «дедушка» Сорос вимагає, але в нас є лише земля. Усіх, хто виступає проти цього диявольського плану, залякують, відкривають липові кримінальні справи, і все це для того, щоб наступного тижня відбулася довгоочікувана подія – відкриття ринку української землі. Це буде чорний день в календарі, як день продажу України.

Дорогі друзі, наша партія прагне довести до людей весь жах того, що збираються зробити. Але сьогодні недостатньо зусиль однієї чи двох партій. Ми маємо сказати всеукраїнське «ні» планам щодо продажу української землі. Голосування за продаж української землі з радістю, оплесками, посмішками і жартами є якоюсь безглуздістю. Вважається, що це перемога. Але, мабуть, це останній завершальний експеримент, який добиває нещасну Україну. Якщо ми це допустимо, більше не маємо права знаходитися в цій залі, не можемо називатися народними депутатами. Ми просто набрід, який не зміг відстояти свою землю.

Дорогі українці, давайте подивимося відкритими очима на те, що нас як рабів хочуть продати разом із землею.

І насамкінець хочу звернутися до влади: «Когда вы уже нажресь, сволочи?».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тимошенко Юлія Володимирівна, фракція «Батьківщина».

ТИМОШЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Приємно слухати, як з трибуни Верховної Ради обговорюється питання щодо підвищення заробітної плати депутатам, чути про те, що НАК «Нафтогаз України» виплатив собі чергові премії у розмірі сотні мільйонів гривень, що продовжується атака на, по суті, середній клас в Україні. Але водночас, коли тут дебатовують всі ці питання, зараз, в ці хвилини, в семи точках Києва перекриті фермерами-аграріями центральні автомобільні магістралі Києва, бо їх у цьому залі не чують, не бачать, не розуміють, і це свідчить про те, що суспільство залишилося за межами цього залу. Я хочу привернути вашу увагу до тисяч людей на дорогах, які знають, що, якщо буде прийнятий закон про продаж землі, у них немає шансу жити і працювати у своїй країні.

Наразі я дуже добре розумію, що кожен знає, що це за закон про продаж сільськогосподарської землі. І питання, що робити? Поки частина парламенту відпочивала, була на канікулах, шістьма фракціями і групами був підписаний меморандум, де чітко зазначено, що є правовий розгляд законопроекту про продаж землі, і виходити за межі закону не можна. Поки фракції і групи, парламент працювали в комітетах і регіонах, аграрний комітет просто перекреслив цей меморандум, всупереч волі парламенту, всіх фракцій і груп декількома голосуваннями в комітеті ухвалив рішення про прийняття в другому читанні законопроекту про продаж землі. Скажіть мені, будь ласка, після цього в нашій країні існує парламентаризм, щось значить рішення шести фракцій і груп, якщо один пан Сольський міг перекреслити це все і прийняти свавільне рішення?

Тому зараз ми вимагаємо, щоб, по-перше, керівництво Верховної Ради і комітетів, а також лідери фракцій і груп заслухали аграріїв, по-друге, після виступів депутатів було проведено нараду лідерів фракцій і груп, з тим щоб примусити аграрний комітет і пана Сольського повернутися до виконання меморандуму, а, крім того, зняти з розгляду закон про продаж землі, допоки не буде проведений Всеукраїнський референдум про продаж землі сільськогосподарського призначення. Я вірю, що парламент на це здатний.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. М'ялик Віктор Ничипорович.
Батенко Тарас Іванович.

БАТЕНКО Т.І., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 123, Львівська область, самовисуванець). Христос народився! Шановні друзі! Очевидно, що для українського народу, Української держави не просто почався цей рік. Ми приєднуємося до слів співчуття, які лунають останні дні на адресу загиблих в авіакатастрофі, неодноразово говоримо про те, що немає нічого ціннішого за людське життя, гідність, свободу людини, громадянина.

Нас також турбує питання захищеності наших громадян. Нас турбує захищеність у контексті порядку денного останнього пленарного тижня другої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, питання землі. Ми розуміємо, що ринок землі – це питання дискусії, яка має вестися в суспільстві. Чи відбулася така дискусія в суспільстві? Ні. Тому й далі будуть пікети біля стін Верховної Ради України – органу, який має не каталізувати, а знімати напругу в суспільстві, бо саме парламент є тим органом, в якому має відбуватися глибинна дискусія, якої останнім часом не відбувається. І я також наголошую, що меморандум, який був підписаний усіма депутатськими фракціями і групами у спікера Верховної Ради України Дмитра Олександровича Разумкова, зухвало проігнорований профільним комітетом.

Тому зараз мають відбутися подальші консультації між лідерами та учасниками всього переговорного процесу, щоб розуміти, як ми далі рухаємося в цьому питанні. Наполягаємо, щодо прийняття рішення про ринок землі не може бути ніякої позачергової сесії, бо не можуть обговорюватися протягом одного дня такі дискусивні питання,

які розділяють суспільство, ще більше його накаляють, коли понад 70 відсотків населення не сприймає відкриття ринку землі. Хочу сказати, що навіть закони про мову, вибори обговорювалися місяцями, потім приймалися в цьому залі, а ринок землі ми хочемо прийняти за один день. Вважаю, українське суспільство цього категорично не допустить.

Крім цього, друзі, вважаю, питання децентралізації, яке піднімається в цьому залі, також є питанням суспільного договору, яке ми хочемо обговорювати зі всіма зацікавленими суб'єктами переговорного процесу, на чому наполягає Європейський Союз, європейська спільнота, Спеціальний посланник уряду Федеративної Республіки Німеччина з питань реформ у галузях урядування та децентралізації в Україні Мільбрадт, який наголошує, що децентралізація в Україні не може бути прийнята без переговорів за круглим столом за участі всіх суб'єктів зацікавлених сторін. Давайте не вигадувати колеса, тим паче воно неодноразово вже було в Україні і не їздило, бо було кривим. Без дискусій ми не будемо голосувати за таку децентралізацію в цьому залі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Час для виступів вичерпаний.

Шановні колеги, надійшла заява від двох фракцій з вимогою про оголошення перерви на 30 хвилин для проведення наради в кабінеті Голови Верховної Ради України.

Отже, запрошую керівництво Верховної Ради України, голів фракцій і груп та голову аграрного комітету до кабінету Голови Верховної Ради.

Оголошується перерва до 11 години 5 хвилин.

(Після перерви)

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, надійшла заява від фракції «Опозиційна платформа – За життя» і групи «Довіра» з вимогою про продовження перерви ще на півгодини – до 11.35, а, можливо, й більше.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, як і передбачалося, перерву продовжено ще на півгодини відповідно до заяви, яка надійшла від фракцій «Європейська солідарність» і «Голос». Продовжимо нашу роботу о 12.05.

Дякую.

(Після перерви)

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, добрий день! Будь ласка, займіть свої робочі місця і приготуйтеся до роботи. Не забувайте вставляти картки в слоти.

Давид Георгійович Арахамія з процедури.

АРАХАМІЯ Д.Г., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день, колеги! У зв'язку з тим, що зранку ми дуже багато брали перерв і не змогли попрацювати, пропоную продовжити сьогодні час нашої роботи до вичерпання порядку денного. Прошу підтримати і проголосувати за дану пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція від голови фракції «Слуга народу» у зв'язку з великою кількістю перерв продовжити нашу роботу до повного вичерпання питань порядку денного. Я можу ставити цю пропозицію на голосування?

Ставлю на голосування пропозицію про продовження вечірнього засідання Верховної Ради України до повного вичерпання питань порядку денного. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 226, «Опозиційна платформа – За життя» – 0, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 0, «За майбутнє» – 0, «Голос» – 0, «Довіра» – 0, позафракційні – 3. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до розгляду питань порядку денного. Вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» ([№ 1013](#)).

Слово для доповіді надається заступнику голови Комітету з питань правової політики Костіну Андрію Євгеновичу.

КОСТІН А.Є., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово! Шановна президіє! Шановні колеги! Законопроектом пропонується виключити з Конституції положення, відповідно до якого представництво іншої особи в суді здійснює виключно адвокат, та норми, які передбачали його реалізацію.

Як ви знаєте, монополія адвокатури на представництво в судах була введена у 2016 році. Тоді був передбачений поступовий перехід до представництва інтересів у судах лише адвокатом до 2020 року. Фактично, громадяни, підприємства та державні органи повинні були наймати адвокатів для їхнього представництва і захисту їх інтересів у судах. Законопроектом № 1013 передбачається скасування цієї вимоги, окрім випадків захисту особи від кримінального обвинувачення, де адвокатська монополія продовжуватиме діяти.

Конституційний Суд України визнав проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» таким, що відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Ухвалюючи рішення, Конституційний Суд виходив з того, що запропоновані розділом I законопроекту зміни до Конституції України розширюють можливості здійснення представництва в суді. У висновку також зазначено, що поняття «надання професійної правничої допомоги» не тотожне поняттю «представництво особи в суді». Надання професійної правничої допомоги здійснюють адвокати, натомість представництво особи в суді може бути здійснено за вибором

особи адвокатом або іншим суб'єктом. Запропоновані законопроектом зміни розширюють можливості реалізації особою конституційного права на судовий захист через здійснення такого представництва не лише адвокатом.

Позиція Комітету з питань правової політики з початку розгляду цього законопроекту полягає в тому, що регулювання діяльності адвокатури та відповідних представницьких функцій повинно здійснюватися не на конституційному рівні, а на рівні відповідних законів. Такий самий законодавчий рівень регулювання адвокатури та адвокатської діяльності є світовою практикою. Конституція не є тим актом, який може гнучко реагувати на розвиток адвокатури. Причому функції адвокатури набувають реального значення, передусім через процесуальне законодавство, а не через статусні закони. Іншими словами, роль адвокатури в правосудді має визначатися процесуальними кодексами: Цивільним, Господарським, Кримінальним та Кодексом адміністративного судочинства. Мені як людині, яка працювала в адвокатурі все своє доросле життя, хотілося б, щоб адвокатура відіграла провідну роль у системі правосуддя, але не за рахунок конституційного примусу, а внаслідок свідомого вільного вибору захисника своїх прав, як це передбачено статтею 59 Конституції України, в якій сказано, що кожен є вільним у виборі захисника своїх прав.

Цим законопроектом прибираються «страшилки», не забороняється залишити так звану монополію адвокатури в процесуальних кодексах, але це вже, колеги, буде наш вибір і наша відповідальність, адже багато професійних правників проти того, щоб будь-хто представляв інтереси осіб у судах, тому що серед таких горе-представників зустрічаються і відверті непрофесіонали і шахраї. Проте так само багато професійних правників проти того, щоб право вільного вибору захисника перетворювалося на обов'язок громадянина.

Тому, колеги, прийняття саме цього законопроекту, поданого Президентом, дозволить нам як парламенту самостійно регулювати питання представництва осіб у судах на рівні процесуальних кодексів та приймати правильні рішення в сучасних суспільних відносинах, які змінюються дуже динамічно.

Комітет з питань правової політики за дорученням Голови Верховної Ради України на своєму засіданні 13 листопада 2019 року розглянув цей законопроект та висновок Конституційного Суду України

і ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України попередньо схвалити поданий Президентом як невідкладний проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» (№ 1013). Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Андрію Євгеновичу.

Є запитання до доповідача? Немає? Дякую.

До слова запрошується народний депутат України, представник Президента України в Конституційному Суді України Федір Володимирович Веніславський.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»).* Добрий день, шановні колеги, шановні народні депутати, шановна президіє! Президент України Володимир Зеленський у повній відповідності до своїх конституційних повноважень 2 вересня вніс на розгляд Верховної Ради України проект Закону «Про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» (№ 1013), який попередньо був направлений до Конституційного Суду України для отримання висновку про його відповідність вимогам статей 157 і 158 Конституції України. Конституційний Суд України у своєму висновку зазначив, що законопроект повністю відповідає вимогам норм Конституції, а, отже, жодних перепон для розгляду Верховною Радою України цього законопроекту на даний момент не існує.

Як вже сказав доповідач від Комітету Верховної Ради України з питань правової політики, законопроект спрямований на розширення можливостей людини отримати фахову юридичну допомогу на свій власний вибір, і не бути обмеженим у виборі цієї допомоги лише серед адвокатів. Звичайно, є дуже багато фахових адвокатів, які можуть надати фахову юридичну допомогу, але не можна заперечувати, що є дуже багато інших фахівців у галузі права, які також можуть надати не менш фахову юридичну допомогу. Будь-яке обмеження людини у свободі вибору, з кого обрати представника своїх інтересів, є негативним.

Тому Президент України пропонує скасувати обов'язок людини звертатися виключно до адвоката з тим, щоб він представляв її інтереси в суді. Разом з тим, звичайно, зберігається абсолютно монополне право представництва інтересів іншої особи адвокатом у кримінальних провадженнях, коли особа звинувачується у вчиненні кримінально-карних правопорушень. Ця норма залишається.

Також хочу звернути увагу на те, що з перехідних положень Конституції України вилучається положення, відповідно до якого виключно прокурор або адвокат має здійснювати з 1 січня 2020 року представництво інтересів органів державної влади, органів місцевого самоврядування в суді. Враховуючи, що це веде до надмірних витрат з Державного бюджету України, ми маємо бути свідомими того, що усунення цієї норми дозволить органам місцевого самоврядування, органам державної влади скористатися представництвом інтересів у судах працівниками, які працюють юристами в органах державної влади, органах місцевого врядування. Просимо підтримати даний законопроект і прийняти його на сьогоднішньому пленарному засіданні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Є запитання до доповідача? Немає.

Шановні народні депутати, переходимо до обговорення. Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій та груп.

Белькова Ольга Валентинівна.

Соболев Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги! Шановний головуючий! Наша фракція скептично ставилася до тих змін, які були внесені до Конституції попереднім скликанням, коли була спроба зафіксувати адвокатську монополію саме в рамках конституційних процесів. Ми ще тоді, якщо піднімете наші виступи, констатували факт, що це питання, які мають бути виключною компетенцією парламенту під час розгляду тих чи інших законодавчих ініціатив, під час розгляду питань щодо участі адвокатів безпосередньо у процесах, а не регулювати це Конституцією. На щастя, дійшли до цього, і зараз ми, фактично, розглядаємо

питання не щодо ліквідації адвокатської монополії, а ключове – питання адвокатської монополії Конституція не регулюватиме, це буде перенесено на профільні закони. Ми стоїмо саме на цій позиції, вважаємо, це дозволяє і в рамках постійних змін, які відбуваються і у світовому процесі адвокатського руху, і в рамках українського процесу розвитку адвокатської допомоги, розширювати або звужувати ці повноваження в залежності від того, наскільки належну допомогу отримуватимуть наші громадяни.

Крім того, можливість доступу до правової допомоги широкого кола осіб, яким довіряє та особа, яка наймає їх, є ключовим принципом, якого мають дотримуватися в рамках тих змін, які вносяться до Конституції. Саме в рамках цього наша фракція підтримуватиме ці зміни, ми будемо голосувати за це.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бакунець Павло Андрійович.

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Жовківщина, Яворівщина. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Депутатська група «Довіра» підтримує внесення змін до Конституції України щодо скасування депутатської адвокатської монополії. Відповідно до діючого законодавства виключно адвокат може здійснювати представництво особи в суді, що відповідно звужує права і можливості окремих осіб та організацій здійснювати своє представництво в судах. Внаслідок прийняття цього законопроекту буде забезпечено право як кожної особи, так і організації на отримання професійної правничої допомоги не лише від адвокатів, а й від інших осіб.

Як у моєму окрузі, так, думаю, і у ваших, шановні мажоритарники, округах є багато юристів, які мають можливість, відповідні знання, щоб допомагати в правових відносинах людям з особливими потребами, пенсіонерам, соціальним групам населення, які не мають коштів для того, щоб оплачувати дорогих адвокатів. Так само органи як державної влади на місцях, так і місцевого самоврядування подякують вам, шановні колеги, за цей законопроект, прийняття якого дасть можливість зекономити розтрата бюджетів, особливо місцевих

бюджетів, бо кошти не закладатимуться на наймання дорогих адвокатів, а спрямовуватимуться на ремонти шкіл, лікарень, садочків, дахів ОСББ, інші інфраструктурні речі в населених пунктах, наших громадах.

Депутатська група «Довіра» пропонує підтримати даний законопроект щодо змін до Конституції, які схвалені Конституційним Судом. Закликаю всіх проголосувати «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мамка Григорій Миколайович.

МАМКА Г.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Шановні народні депутати! Фракція «Опозиційна платформа – За життя» не підтримуватиме зміни. Поясню на пальцях, що відбулося. Це не є новими змінами до Конституції, це не є новим у законі. Ми повертаємо модель, яка була п'ять років тому, – юристи мали право представляти інтереси, брати участь у судових засіданнях. Коли на заміну юристів ввели інститут адвокатури, у юристів з'явився шанс стати адвокатами. Розписана спеціальна процедура: юрист – особа, яка закінчила юридичний вуз, отримала досвід, стаж, потім мала скласти кваліфікований іспит щодо отримання свідоцтва на право зайняття адвокатською діяльністю, отримавши який вже як адвокат представляла інтереси в суді чи займалася захистом відповідно до норм кодексів, озвучених раніше.

Хочу сказати, що тоді була проблематика в неповних, недоброякісних послугах юристів на представлення інтересів. На сьогодні в інституті адвокатури створено адвокатське самоврядування: коли особа вважає, що адвокат не в повній мірі надав адвокатські послуги, вона з цього приводу звертається до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, яка приймає, розглядає ту чи іншу скаргу на адвоката. У даному законопроекті автори все сказали, проте забули, а що буде на заміну, яка буде альтернатива щодо з'ясування ситуації з приводу неякісних послуг юристів на представлення інтересів у суді, яке буде покарання щодо осіб, які мають юридичну освіту.

Тому, на нашу думку, коли буде внесений якісний законопроект з приводу конкуренції адвокатського інституту і з боку юристів, які не досягли статусу адвоката і не отримали права на зайняття адвокатською діяльністю, тоді будемо це розглядати. У такій редакції фракція «Опозиційна платформа – За життя» не може підтримати дані зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Григорію Миколайовичу.
Лубінець Дмитро Валерійович.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (одномандатний виборчий округ № 60, Донецька область, самовисуванець). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Депутатська група «За майбутнє» підтримуватиме і голосуватиме за даний законопроект, і скажу, чому. Ми вважаємо, що скасування адвокатської монополії є абсолютно доцільним. Для нас цілком логічним є те, що людина довіряє будь-якому юристу право представляти і відстоювати свої права в судах, і це треба підтримати. Це перше.

І друге. Цим законопроектом доводиться, що органи державної влади, місцевого самоврядування, маючи юристів за штатними посадами, не мали права направляти їх в суди для захисту прав. Люди почали звільнятися, оформлювати адвокатські посвідчення, а найголовніше – органи місцевого самоврядування і державної влади почали масово програвати в судах. Тому давайте дамо можливість людям довіряти захист своїх прав у судах. Депутатська група «За майбутнє» підтримує президентський законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вакарчук Святослав Іванович.
Юрчишин Ярослав Романович.

ЮРЧИШИН Я.Р., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія

«Голос»). Шановні виборці! Зараз ми маємо яскравий приклад тотальної неповаги до Конституції. Три роки тому приймається закон, реалістичність виконання якого до кінця не продумано, але при цьому даються можливості поступово підвищити якість представництва інтересів людини в судах. Так, до адвоката вищі вимоги, тому юрист, який купив свій сертифікат, не зможе представляти інтереси громадянина України. Це так планувалося. Але держава не змогла забезпечити ні підвищення якості юридичної освіти, ні прослідкувати, щоб адвокатські посвідчення, справді, отримували ті люди, які діятимуть в інтересах громадян. За великі компанії не треба хвилюватися, вони зможуть забезпечити собі якісне адвокатське представництво.

Коли Конституційний Суд попередньо розглядав цю норму, то зазначав, що вона веде до підвищення якості, але для цього треба працювати. Що зараз пропонується? Банально відрізати те, над чим важко працювати, тобто не працювати в інтересах громадян і добиватися, щоб адвокатське представництво було якісне, а просто відчикрижити цю норму, яку якісно не пропрацювали раніше. Якби це була лише одна зміна до Конституції, можливо, можна було б її підтримати – виправити нібито помилку, хоча не забезпечили якість. Але наразі маємо багато таких змін, які не несуть в собі вдосконалення, не гарантують підвищення якості, проте це буде оголошено, як чергова перемога.

Тому, розуміючи, що, з одного боку, держава не готова до монопольного представництва з боку адвокатів, а з іншого, нам знову номінально намагатимуться показати це, як велике зрушення, що ось юристи з якогось університету культури імені одного культурного діяча можуть вас представляти в судах, і це великий здобуток нової влади, ми як фракція переконані – Конституцію потрібно міняти вдумливо, не вносити сьогодні на завтра зміни, які повністю переформатовують відносини центральної влади і місцевої, а завтра вимагати їх прийняття, не приймати закон, а потім через три роки вирішувати, що монополія – це погано, а працювати вдумливо і пояснювати, чого ми хочемо. Ми не підтримуємо таких хаотичних рухів, утримуємося щодо цих змін.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Величкович Микола Романович.
Князевич Руслан Петрович.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).
Дякую, шановний пане Голово. Шановні колеги! Я зараз не хочу нагадувати про процедуру розгляду питання про включення до порядку денного, направлення до Конституційного Суду, щодо якої була низка порушень, думаю, зараз про це говорити неактуально. Так само не хочу говорити з приводу назви законопроекту, яка, як на мене, є дивною. Адвокатська монополія – це розмовна теза, яка не повинна мати жодного стосунку до внесення змін до Конституції. Натомість поговорити я хочу про те, що ми зараз обговорюємо. Тому що ми говоримо про що завгодно, крім основного.

Ми перебуваємо на стадії попереднього схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції, де обговорюється висновок Конституційного Суду. Особисто мене дещо здивував висновок Конституційного Суду, і поясню, чому. Конституційний Суд, фактично, визнавши відповідність цього законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції, зазначив, що закон 2016 року, яким було запроваджено так звану адвокатську монополію, суперечив статті 158 Конституції, тобто обмежував право доступу до правосуддя. Чому тоді Конституційний Суд не сказав про це у своєму висновку? Ми одразу виправили би це і не допустили би того, що маємо зараз. А зараз маємо дуже непросту ситуацію: ми хочемо внести зміни до Конституції тоді, коли ця норма почала діяти. Вона вже діє з 1 січня, і невідомо коли ці зміни відбудуться і чи відбудуться взагалі. Це дуже гіпотетична ситуація. Ми намагаємося в процесуальних кодексах, прийнявши закон, замінити представництво, обійшовши норму Конституції саме представництвом.

До речі, я не знаю перспективи закону, очевидно, він ще підпаде під серйозну критику, але з приводу того, що зараз відбувається, скажу, що всі органи влади, органи місцевого самоврядування підготувалися, на це виділені кошти з бюджетів, і вже зараз, фактично, відбувається таке представництво. Є статистика, я буквально перед розглядом дізнавався, що ніяких проблем з цього приводу немає. То, може, все-таки, варто дочекатися, і хоча би за результатами того, як діятиме ця норма і показуватиме практика, вирішувати, чи варто її вилучати. Тому що я хочу нагадати вам, шановні колеги, як з'явилася

ця норма. В українських реаліях вона з'явилася за рекомендацією Венеціанської комісії, яка рекомендувала Україні запровадити адвокатську монополію, що є імперативом у всіх країнах Європейського Союзу. Там взагалі не обговорюються ці речі, це апріорі. І ми, навпаки, багато років намагалися адаптувати своє законодавство, а тепер намагаємося повернутися назад. Думаю, треба дуже добре подумати, побачити, як ця норма працюватиме, і лише після того приймати зважені рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Совгиря Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»)*. Шановні колеги! Статистика є найкращим аргументом. Офіційна статистика минулого року свідчить про те, що кількість малозабезпечених громадян, які звернулися за отриманням безоплатної правничої допомоги, вдумайтеся в цю цифру, зросла на третину, що говорить про те, що через введення адвокатської монополії третина громадян України, які потребують кваліфікованої професійної допомоги, не могли її отримати через існуючу заборону. У зв'язку з цим більшість із них вимушена була звернутися до органів, які забезпечують безоплатну правничу допомогу. Якщо б ця норма не діяла, ці громадяни могли звернутися до професійних юристів, які, не маючи адвокатського свідоцтва, але на високому рівні можуть представити інтереси громадян України в судах під час розгляду відповідних справ.

Другий аргумент – світовий досвід. Шановні колеги, в жодній із європейських держав, що для нас є взірцем, на рівні конституції не встановлюється так звана адвокатська монополія, питання надання адвокатської допомоги регулюється виключно на рівні процесуальних законів або процесуальних кодексів.

Третій аргумент. Усі, хто має стосунок до юридичної професії, прекрасно знають, що з 2016 року зріс штучний попит на отримання адвокатських свідоцтв. У результаті особи, які є висококваліфікованими юристами, мають 20-30 років професійного стажу, працюючи

юристами на підприємствах, в установах, організаціях, замість того, щоб ефективно працювати, вимушені отримувати адвокатські свідоцтва, відвідувати курси, семінари для отримання балів і таке інше. Це ненормальна ситуація, це штучна ситуація, яка потребує свого реагування.

Проте найголовнішим є те, що статтею 55 Конституції України передбачається право громадян на правничу допомогу і на захист. Якщо інша норма Конституції ставить під сумнів це право, тобто ставить під сумнів засадниче положення Конституції України, звичайно, така норма підлягає перегляду, що ми зараз і пропонуємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ольго Володимирівно.

Шановні народні депутати, час на виступи представників депутатських фракцій і груп вичерпаний.

Прошу народних депутатів України записатися на виступи в обговоренні.

Требушкін Руслан Валерійович.

ТРЕБУШКІН Р.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (одномандатний виборчий округ № 50, Донецька область, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні присутні! Я вважаю, цей законопроект треба підтримати, тому що це дає можливість оперативніше вирішувати багато питань. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Гетманцев Данило Олександрович.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Шановні колеги, я є адвокатом з 2004 року. У минулому в мене була досить широка адвокатська практика в податкових спорах, і я послідовно виступав проти адвокатської монополії, і скажу, чому.

Перше. Будь-яка монополія – це погано, це є обмеження конкуренції, а, отже, обмеження процесу, що впливає на підвищення якості надання послуг.

Друге. Об'єднання адвокатів. Що це за організації? Як показала практика, це організації, які на сьогодні, на жаль, просто заробляють гроші на адвокатах шляхом проведення для них певних курсів підвищення кваліфікації, атестуючи їх, видаючи їм свідоцтва. Тобто це організації, які штучно створені і приносять прибутки тим, хто їх на сьогодні очолює, що є також несправедливим. При цьому, безперечно, все це разом пов'язано з корупцією: розгляд скарг на адвокатів, видача свідоцтв новим адвокатам, які претендують на зайняття цією діяльністю.

І останнє. Адвокатське свідоцтво ніколи не є гарантією якості надання послуг. Ніколи! У державі є велика плеяда юристів, які ніколи не були адвокатами, надають послуги набагато кращі, вищої якості, ніж адвокат зі свідоцтвом.

Тому я, безперечно, підтримую цей законопроект і закликаю колег його підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Качура Олександр Анатолійович.

КАЧУРА О.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Фракція «Слуга народу». Хотів би сказати, що, насправді, направляючи до Конституційного Суду відповідне подання, щоб він сказав «так» або «ні», я сумнівався, чи треба приймати відповідний законопроект, чи треба вносити зміни до Конституції, адже я також багато років працював адвокатом. Під час спілкування з багатьма своїми колегами, юридичними компаніями, адвокатськими об'єднаннями всі однозначно говорили про те, що в Україні не повинно бути ні адвокатської, ні жодної іншої приватної монополії.

Сьогодні, коли будемо голосувати за даний законопроект, ми голосуватимемо не для адвокатів, не для юристів, а для звичайних людей, які в судах відстоюють свої права: аліменти, розподіл майна,

захист ділової репутації. Повірте, за свою професійну діяльність я зустрів як надзвичайно професійних юристів, які не мали адвокатського посвідчення, так і абсолютно безталанних, абсолютно незнайомих матеріалу і процесуального права адвокатів, які незрозуміло, яким чином отримали своє свідоцтво.

Тому я закликаю голосувати за цей законопроект, за розширення прав громадян, а точніше за повернення права, відібраного в них попереднім скликанням. Жодних монополій, голосуємо за права громадян зеленою кнопкою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, обговорення завершено. Для заключного виступу слова надається заступнику голови Комітету з питань правової політики Костіну Андрію Євгеновичу. Після цього переходимо до голосування.

КОСТІН А.Є. Шановні колеги! Сподіваюся, ви підтримаєте цей законопроект, внесений Президентом України, тому що він скасовує єдину монополію, яка існує на рівні Конституції. І, як вже правильно зазначали мої колеги, немає жодної європейської країни, в якій адвокатська монополія була б закріплена на рівні конституції. Це є питання процесуального законодавства, це є питання, яке ми будемо вирішувати, коли приймемо цей законопроект. Прошу всіх підтримати і проголосувати за даний законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Переходимо до голосування.

Шановні колеги, прошу зайняти робочі місця.

Відповідно до статті 155 Конституції України, частини восьмої статті 149 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування проект Постанови «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо скасування адвокатської монополії)» ([№ 1013/П](#)) для прийняття в цілому.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 295.

Рішення прийнято. Постанову прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 228, «Опозиційна платформа – За життя» – 0, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 21, «За майбутнє» – 15, «Голос» – 0, «Довіра» – 15, позафракційні – 16. Дякую.

Переходимо до наступного питання порядку денного – проект Закону «Про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» ([№ 1028](#)).

Згідно зі статтею 149 Регламенту Верховної Ради України питання про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції розглядається за процедурою повного обговорення.

Слово для доповіді надається заступнику голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики Божику Валерію Івановичу.

БОЖИК В.І., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Шановний пане Голово! Шановні колеги! Постановою Верховної Ради України від 3 вересня 2019 року проект Закону «Про внесення змін до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» включено до порядку денного другої сесії та направлено до Конституційного Суду для одержання висновку Конституційного Суду щодо його відповідності вимогам статей 157, 158 Конституції України.

Конституційний Суд України у своєму висновку № 3-в/2019 від 29 жовтня 2019 року, який надійшов до Верховної Ради України, визнав, що проект Закону «Про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» ([№ 1028](#)) відповідає вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Комітет з питань правової політики на своєму засіданні 13 листопада 2019 року розглянув проект Закону «Про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» і відповідний

висновок Конституційного Суду. Проектом пропонується доповнити вказану статтю Основного Закону пунктом, згідно з яким український парламент зможе створювати в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи. Як вже обговорювалося і в цьому сесійному залі, і на засіданнях комітету, запропонована зміна зумовлена необхідністю закріплення вказаного повноваження Верховної Ради України в Основному Законі, що в свою чергу буде кореспондуватися з положеннями статті 6 Конституції України, де закріплено, що органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України.

Шановні колеги! Згідно з частиною п'ятою статті 149 Регламенту Верховна Рада України може розглянути питання і прийняти рішення про попереднє схвалення законопроекту відповідно до статті 155 Конституції за умови, що такий законопроект за висновком Конституційного Суду відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України і щодо його положень Конституційний Суд у своєму висновку не висловив будь-яких застережень. Звертаю увагу ще раз, висновок Конституційного Суду – повна відповідність запропонованого законопроекту № 1028 вимогам статей 157, 158 Конституції, жодних застережень щодо його положень.

Враховуючи положення статті 149 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді попередньо схвалити поданий Президентом України проект Закону «Про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» (№ 1028) від 29 серпня 2019 року. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Чи є запитання до доповідача? Є. Прошу народних депутатів записатися на запитання до доповідача. Регламент – до 3 хвилин.

Соболев Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Прошу передати слово Шкрум.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шкрум Альона Іванівна.

ШКРУМ А.І., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Добрий день, шановні колеги! Фракція «Батьківщина». Я вже ставила ці запитання тоді, коли ми попередньо розглядали цей законопроект і мали визначитися направляти його до Конституційного Суду чи ні, і мушу зараз ще раз їх поставити.

Будь ласка, дайте відповідь на запитання: про які саме допоміжні консультативні органи йдеться; з якою метою, яких ще органів, повноважень, функцій не вистачає Верховній Раді для здійснення своєї законодавчої, контролюючої та інших функцій; для чого конкретно надаються такі повноваження в такий спосіб, як зміни до Конституції? Не давши відповіді на ці запитання, я не розумію, заради чого ми розглядаємо цей законопроект. Думаю, законопроекти мають розв'язувати конкретні проблеми для людей або для діяльності законодавчого органу, яким є Верховна Рада. На сьогодні для мене це питання є невирішеним. Будь ласка, дайте відповідь, можливо, ви її знаєте.

Дякую.

БОЖИК В.І. Шановні колеги! Метою запропонованої законопроектом зміни є саме законодавче закріплення в Конституції ефективного механізму організації діяльності Верховної Ради. Саме ми будемо створювати в разі необхідності оті консультативні, дорадчі чи інші допоміжні органи. Про що йдеться? Фактично, йдеться про те, що саме консультативно-дорадчий орган може бути утворений Верховною Радою в тому випадку, коли вона за це проголосує. Тобто ніякого автоматичного створення органів не буде. Таким чином ми легітимізуємо повноваження парламенту утворювати будь-які органи, які парламент вважатиме за необхідне. Тобто тут я не бачу ніяких загроз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Крулько Іван Іванович.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Я з вашої відповіді, на жаль, так і не зрозумів, яка мета законопроекту, внесеного Президентом України. Ви, якщо можете, поясніть всьому парламенту і, головне, суспільству, з якою метою з державного бюджету планується витратити додаткові кошти для створення незрозуміло яких допоміжних дорадчих органів. Це перше.

І друге. Поясніть логіку, чому саме Президент України висловився і виступив з ідеєю допомогти Верховній Раді організувати свою роботу? Ми що, самостійно не здатні організувати роботу і створити ті органи, які потрібні для нашої роботи? Тим паче, я вам хочу сказати, парламент має достатньо допоміжних органів для того, щоб ефективно працювати, і це підтверджується практикою багатолітньої роботи парламенту.

Дякую.

БОЖИК В.І. Я не буду заперечувати того, що парламент має достатню кількість допоміжних органів. У даному разі не йдеться про якісь додаткові кошти з бюджету. У положенні цього законопроекту йдеться про створення в межах коштів, передбачених у державному бюджеті.

Ще раз кажу, законодавча ініціатива в даному разі має на меті внести необхідну зміну до Конституції, для того щоб функціонування парламенту було оптимізоване і щоб Верховна Рада (бо ми це робимо не для когось) мала можливість створити в разі необхідності ці органи, і це повноваження було передбачено в Основному Законі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Час для запитань вичерпаний. Дякую, Валерію Івановичу.

До слова запрошується народний депутат України, представник Президента України в Конституційному Суді України Федір Володимирович Веніславський.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановна президіє! Шановні народні депутати України! Президент України відповідно до своїх конституційних повноважень вніс законопроект про внесення зміни до Конституції України – доповнення статті 85 окремим пунктом, яким

передбачається, що Верховна Рада України має право утворювати дорадчі, консультативні та інші допоміжні органи.

Мета даного законопроекту: надати можливість Верховній Раді України, коли вона вважатиме за необхідне, потрібне, доцільне, утворити певний дорадчий, допоміжний або консультативний орган. Це може бути, наприклад, комісія Верховної Ради України чи комісія при Верховній Раді України щодо кодифікації законодавства в якійсь певній сфері, може бути якась робоча група, до якої входитимуть не лише народні депутати України, а й фахівці в галузі права, які працюватимуть не на підставах трудового договору або статусу, а тому, що в силу своїх наукових, професійних та інших інтересів їм цікава певна сфера, хочуть долучитися, наприклад, до розв'язання проблеми, яка потім буде розглядатися Верховною Радою України.

Конституційний Суд України у своєму висновку дав чіткий і однозначний висновок, що законопроект не суперечить вимогам статей 157, 158 Конституції України, тому що він не стосується прав і свобод людини і громадянина, не порушує інші запобіжники, передбачені статтею 158 Конституції України.

За великим рахунком, це конституційне положення не призводить автоматично до утворення жодних нових органів Верховної Ради України. Як вже сказав представник Комітету Верховної Ради з питань правової політики, якщо ми, народні депутати України, вважатимемо за необхідне утворити якийсь орган, у нас для цього будуть належні конституційні повноваження, які на сьогодні в нас відсутні. Наразі Верховна Рада України не може створити якийсь орган, бо вона є органом законодавчої влади в Україні відповідно до статті 6 Конституції України і діє в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України. Іншими словами, жодні непередбачені Конституцією України повноваження Верховна Рада України реалізувати не має права, які б не були передбачені законом додаткові можливості, це суперечитиме статті 6 Конституції України. Тому для того, щоб у нас була гіпотетична можливість у разі, якщо за процедурою, передбаченою Регламентом Верховної Ради України, ми вирішимо створити якийсь орган, для цього були належні достатні правові підстави, і пропонується прийняти законопроект про внесення зміни до Конституції України.

Я пропоную підтримати цей законопроект, схвалити його попередньо, щоб ми отримали певну правову можливість, яка на сьогодні у Верховній Раді відсутня.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федоре Володимировичу.

Прошу народних депутатів записатися на виступи від фракцій та груп.

Крулько Іван Іванович.

КРУЛЬКО І.І. Прошу передати слово Соболеву Сергію Владиславовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Соболев Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Шановні колеги! Якщо перший законопроект про зміни до Конституції був абсолютно логічним і відповідає міжнародним стандартам конституційного права, то, на жаль, цього не можна сказати про цей законопроект. Наші колеги так і не з'ясували, що це за дорадчі органи, яких не може створювати Верховна Рада. Приведіть приклад хоча б одного такого дорадчого органу.

Є Інститут законодавства Верховної Ради України, є цілий ряд програм, у тому числі й міжнародних, які співпрацюють з парламентом протягом останніх 29 років. Я дуже добре пам'ятаю, як у першому скликанні, коли почав розвиватися реальний демократичний парламентаризм, почали діяти ці програми, багато хто із вас є учасниками таких програм. Нам незрозуміло, навіщо створювати і закріплювати в Конституції право на утворення додаткових дорадчих органів.

Наша фракція не підтримуватиме даного законопроекту. Ми вважаємо, що не треба розпиляти державні кошти чи кошти спонсорів, які хотіли б виділити фінансування для спеціальних законодавчих проектів, спеціальних законодавчих ініціатив. Усе це врегульовано кошторисом Верховної Ради, відповідним Законом «Про комітети Верховної Ради України» і профільними законами, включаючи Закон «Про Регламент Верховної Ради України», а якщо потрібно, то достатньо внести поправки до відповідних профільних законів. Ми вважаємо, парламент сьогодні забезпечений і науково-експертними

оцінками, і достойною роботою Інституту законодавства, в якому, до речі, члени президії достойно представляли наш парламент. Тому, думаю, цей законопроект не потребує голосування за нього. Наша фракція не голосуватиме за дану законодавчу ініціативу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шахов Сергій Володимирович.

ШАХОВ С.В. Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги! Якщо Україна рухається в напрямку Європи, консультується з Америкою, то знайте, що за 250 років існування американської конституції, яка має лише сім статей, було прийнято 27 поправок, а ми за чотири місяці внесли до Конституції України вісім поправок, якщо не більше. Скажіть, будь ласка, які ще конституційні і дорадчі органи мають бути, яку консультацію вам потрібно? Як прибрати сьогодні з Верховної Ради гвалтівників? Які ще вам треба консультації, коли у вас є по чотири помічники, які отримують заробітну плату? Сьогодні народний депутат має право мати 31 помічника!

Ми почули від доповідача, що треба було в бюджеті закласти кошти. Які кошти? Скільки ще потрібно коштів? Скільки ще треба працевлаштовувати кумів, братів, сватів, друзів, сусідів? Скільки ще треба для прийняття нормальних рішень?

Учора на засіданні Погоджувальної ради депутатська група «Довіра» просила поставити в порядок денний проекти законів, щоб люди в Луганській області могли нормально жити. Проект Постанови «Про призначення позачергових виборів депутатів Северодонецької міської ради Луганської області» ([№ 2048](#)), з тим щоб розігнати депутатську раду – 25 гвалтівників, які грабують місто, 100 тисяч людей сьогодні не можуть достукатися до вас, а це можна вирішити за 3 хвилини, і допомогти 100 тисячам людей. Хтось із вас допоміг?

Також ми вимагали поставити законопроект [№ 2108](#) щодо заборони відключення закладів охорони здоров'я, шкіл, дитячих садків від опалення, електроенергії, води. Ці закони потрібні? Потрібні. Яка консультація вам ще потрібна? Звертайтеся до Шахова, я вам її надам, звертайтеся до народного депутата Вельможного, він вам також про

це скаже, звертайтеся до депутатської групи «Довіра», там усі фахівці, ми вам підкажемо, що робити.

Шановні колеги, не займайтеся дурнею. Конституція має 161 статтю, 15 розділів. Скільки ще треба внести змін до Конституції, щоб нормально працювати? Скільки вам ще потрібно консультантів та тих, хто вам підказуватиме, як працювати? Люди нас обирали, платять нам заробітну плату, і ми повинні фахово працювати, а не протирати своєю дупою м'які крісла, треба йти до людей, знати їх проблеми, і тут, у цьому залі, розв'язувати їх (*Оплески*).

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Королевська Наталія Юріївна.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги, з Новим роком, вас, з Різдвом, з Василем! Насамперед хочу побажати нашим громадянам добробуту та миру, а цьому парламенту – вже перейти від обіцянок, красивих виступів до реальних та корисних рішень. Шановні колеги, від переписування Конституції, внесення щотижня до неї будь-яких змін, повірте мені, якість життя людей в нашій країні не зміниться. Вам, дійсно, сьогодні треба поради, додаткові консультації? Вам не вистачає знань та впевненості у своїх рішеннях? Але ж на президентських виборах ви пообіцяли, що в нашій країні буде народовладдя, всі важливі для країни рішення будете приймати через референдум.

Тому ми звертаємося до вас, шановні колеги, давайте приймати закон про референдум, а не вигадувати якісь дорадчі та консультативні органи, і йти на референдум. Тому що питання ринку землі, яке стоїть перед кожним із нас, повинно бути вирішено виключно на референдумі, і для цього у нас є час і можливість. Ми маємо спитати людей, почути їх відповідь, щоб прийняти, дійсно, правильне для нашої країни рішення. Законопроект [№ 1123](#) про референдум є, і ми звертаємося до спікера з проханням терміново поставити його на розгляд у залі. Це перше.

Друге. Шановні колеги, вже другий рік поспіль не виконується рішення Конституційного Суду України про порушення Конституції України, коли за режиму Порошенка скасували пільги чорнобильцям, афганцям, ветеранам Великої Вітчизняної війни, держслужбовцям, пенсіонерам. Ми виграли два Конституційні Суди, але ні попередній уряд, ні уряд Гончарука не виконують рішення Конституційного Суду. Тому перед тим, як змінювати Конституцію, будь ласка, виконайте спочатку рішення Конституційного Суду України.

І третє. Шановні, сьогодні треба переходити, все-таки, до актуального порядку денного. Не про дорадчі органи тут нам треба говорити, а приймати соціальні та економічно важливі рішення, які дали б можливість людям отримувати гідну заробітну плату, пенсію та сплачувати, дійсно, актуальні тарифи.

Дякую за увагу. Даного законопроекту не підтримуємо.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату Семінському Олегу Валерійовичу, фракція політичної партії «Слуга народу» (*Шум у залі*).

Совгиря Ольга. Будь ласка.

СЕМІНСЬКИЙ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 205, Чернігівська область, політична партія «Слуга народу»). Виборчий округ № 205, Чернігів. Прошу передати слово Кириллу Нестеренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Совгиря. Будь ласка.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги. Хочу дати відповідь фракції «Опозиційна платформа – За життя» з приводу того, що Верховна Рада України не виконує рішення Конституційного Суду України.

Я як представник Верховної Ради України в Конституційному Суді України відповідально заявляю, що той проект постанови, який ви вносили на розгляд Верховної Ради України, суперечить Конституції і Закону «Про Конституційний Суд України». Не потрібно будь-яких постанов для того, щоб виконувати рішення Конституційного

Суду. Не маніпулюйте законодавством і не схиляйте український парламент до того, щоб рішення Конституційного Суду виконувалося в ручному режимі через волю Верховної Ради. Парламент дев'ятого скликання не прийматиме ті рішення, які суперечать Конституції і законам України. Це перше.

Друге. Щодо допоміжних органів. Колеги з депутатських фракцій, які не входять до монобільшості, очевидно, забувають, що на сьогодні громадськість і парламент взаємодіють лише єдиним шляхом – через комітети. Як доктор юридичних наук хочу вам сказати, що я неодноразово залучалася до участі в робочих групах у комітетах, і, шановні колеги, можливо, для вас це неважливо, за тих зарплат, які мають професори і викладачі в університетах, ця робота є безкоштовною, безоплатною. Але експлуатація знань висококваліфікованих фахівців має відбуватися на платній основі. У зв'язку з цим ми й пропонуємо створити допоміжні органи, які будуть потужними аналітичними центрами, дозволять забезпечити і реалізувати амбіції, в хорошому сенсі цього слова, Верховної Ради України щодо оновлення законодавства, яке потребує дуже значного і масштабного оновлення, починаючи від прийняття нового Трудового кодексу і закінчуючи ревізією практично усіх галузей законодавства.

Третє. Стосовно Інституту законодавства, про який ви згадували. У зв'язку з відсутністю норми Конституції, яка дозволяла би створити відповідні допоміжні органи парламенту, Інститут законодавства створений розпорядженням Голови Верховної Ради і називається базовою установою, але, по суті, не є допоміжним органом Верховної Ради України. Крім того, хочу зазначити, що на рівні всіх європейських парламентів діють аналітичні центри, де фахівці працюють на платній основі, тому що їх професійний рівень того вартий (*Оплески*).

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Князевич Руслан Петрович, «Європейська солідарність».

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Ми так сильно радіємо з приводу того, що Конституційний Суд

не висловив жодних застережень до цього законопроекту, але я не можу собі уявити, які там могли бути застереження. Більш безсенсового законопроекту, думаю, вони ніколи не бачили. Уявіть собі, отримують законопроект Президента України, внесений як невідкладний у перший день роботи Верховної Ради, щодо допоміжних органів парламенту, щодо необхідності закріплення на конституційному рівні такого права парламенту, який багато років, фактично, за весь час своєї української незалежності, активно користувався цим правом і без необхідних внесень змін до Конституції. І не лише парламент, а й голови Верховної Ради користувалися цим, що правильно й робили.

Пригадайте дискусію, коли ми розглядали цей законопроект на етапі включення до порядку денного. Тоді переконували в його доцільності з метою, щоби був якийсь умовний фільтр, який не допускав би включення до порядку денного непотрібних або якихось спамових законопроектів. Тепер ми маємо ситуацію, що відповідно до Регламенту з цим нормально справляється комітет, і в нас такої проблеми вже не існує. Сьогодні було озвучено, що є проблема щодо створення робочих груп, що ми не можемо їх створити у Верховній Раді, бо це не закріплено в Конституції. Друзі, ми їх створювали і створюємо, і на сьогодні Голова Верховної Ради Дмитро Олександрович активно цим користується. Я буквально на цьому тижні бачив його розпорядження про створення робочої групи щодо законопроекту про народовладдя. Хочете сказати, що він порушив Конституцію? Ні, він нічого не порушив, він це робив абсолютно правильно, в межах своїх повноважень, і повинен це робити, тут немає жодних перепон. Допоміжні органи, які є окремими юридичним особами по парламенту, існують і існуюватимуть.

Друзі, саме ось це і є законодавчо-конституційний спам, якого не можна допускати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Васильченко Галина Іванівна.

ВАСИЛЬЧЕНКО Г.І., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 118, Львівська область, політична партія «Голос»).
Прошу передати слово Рахманіну Сергію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рахманін Сергій Іванович.

РАХМАНІН С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! У моїй військовій юності був старший прапорщик на прізвище Березовський (прізвисько «Куля»). Це один із найбільших філософів, яких я бачив за своє життя. Коли в 1977 році ротний його запитав: «Щоб щось таке зробити, щоб суттєво поліпшити життя в роті?», то він сказав: «А давайте тумбочки покриємо позолотою». На запитання: «А навіщо?», він відповів: «Ну, по-перше, урочисто, а по-друге, красиво». І банальний дерев'яний виріб одразу набуває іншого вигляду. Оце про цей законопроект, за який ви зараз будете голосувати. Це дерев'яна тумбочка, яку ви покриваєте позолотою.

Хто кому заважав створювати будь-який орган? Хто вам сказав, що це треба записувати в Конституцію? Давайте в Конституції запишемо, що керівництво Верховної Ради може проходити в приміщення Верховної Ради через під'їзд V, а представники засобів масової інформації – через під'їзд I, і банальна прогулянка одразу набуде урочистості, це буде поважно і красиво.

Крім того, це абсолютно безсенсовна штука, теоретично може бути ще й небезпечною, тому що, конституючи допоміжні консультативні та бозна-які ще органи, ви надаєте право створити будь-що, прикриваючи це Конституцією.

Я не знаю, чи живий прапорщик Березовський, але я готовий його знайти. Він вам таких змін до Конституції «наструячить» (*Оплески*) більше, ніж у вас у голові. Питання лише в тому, яке це має відношення до Конституції. Конституція – це Біблія, а не комікс, про що прошу не забувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лубінець Дмитро Валерійович.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Шановна президіє! Шановні народні депутати! Депутатська група «За майбутнє» підтримує і голосуватиме за даний президентський законопроект (*Оплески*). Депутатська група «За майбутнє», голосуючи «за» чи «проти», користується простою логікою: створення дорадчих консультаційних органів на базі Верховної Ради,

перебуваючи в умовах парламентсько-президентської республіки, абсолютно логічне, функції контролю збільшуються.

Хочу вам сказати, перед вами стоїть голова комітету, який перший в парламенті дев'ятого скликання разом зі своїми колегами створює Експертну раду комітету з прав людини із числа правозахисних організацій, яка працюватиме безоплатно, допомагатиме нам розробляти законопроекти, виконувати свої контролюючі функції. Цю ідею підтримали абсолютно всі народні депутати нашого комітету. Чому зараз за це не голосує весь парламент, депутатській групі «За майбутнє» абсолютно незрозуміло.

Друзі, ми збільшуємо повноваження один одного, і для тих депутатських груп, які перебувають в опозиції, навпаки, збільшуються можливості для виконання контролюючих функцій. Звертаємося до всіх з проханням проголосувати і підтримати даний законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Дмитре Валерійовичу.

Прошу народних депутатів записатися на виступи.

Королевська Наталія Юріївна.

Юрчишин Ярослав Романович.

ЮРЧИШИН Я.Р. Дякую. У мене коротке повідомлення для наших виборців. У процесі цього беззмістовного обговорення ми вже спільно профукали з державного бюджету певну суму. Зараз точно не скажу, яку, але приблизно кілька тисяч гривень, при тому, що жодної користі з цього обговорення і з цього законопроекту, якщо сьогодні він не буде провалений, і ми ще раз будемо його обговорювати за цією самою процедурою, фактично, не буде.

Ми займаємося окоманілюванням, і це тоді, коли в нас не вирішене питання, як забезпечити обіцяний Президентом мир у країні, не маючи порозуміння, коли почне нормально працювати уряд. Ми витрачаємо шалений бюджет Верховної Ради на те, щоб обговорювати те, що не має змісту. Наведені приклади чітко показують, не потрібно жодних змін до Конституції, щоб створити адекватну робочу групу для написання будь-якого законопроекту. А оскільки зорі на небі не народжуються так просто, вони комусь мають світити, то скоріше за все під прикриттям вже Конституції створюватимуться просто відмийники, на які залучатимуться бюджетні кошти, невідомо як витратимуться в інтересах, звісно, тих, хто контролюватиме парламент.

Парламенту не треба ніяких додаткових механізмів, щоб якісно працювати. Це абсурдна, пуста норма, якою просто відволікають увагу від важливіших законопроектів. Зупиняємо цей шапіто і починаємо працювати над тим, як підняти зарплати вчителям, забезпечити якісну медичну охорону для наших громадян, а не думаємо, як ще знайти для Верховної Ради можливість оптимізувати кошти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, думаю, було б коректно згадати і про перерви, на які ми витрачаємо час пленарних засідань. Це можна робити і поза. Особисто я і керівництво Верховної Ради з цим згодні.

Альона Іванівна Шкрум.

ШКРУМ А.І. Дякую. Фракція «Батьківщина». Колеги, ми як фракція в парламенті, як народні депутати і українські громадяни маємо абсолютне право знати, яка саме закладена ідея в тому, щоб дати Верховній Раді можливість створювати нові консультативно-дорадчі органи. Це єдине питання, відповіді на яке я реально вже кілька місяців не можу добитися ні від більшості, ні від Комітету з питань правової політики, ні від представника Президента у парламенті, ні від пана Веніславського, ні від інших депутатів. Ми не кажемо, що цей законопроект поганий, ми хочемо зрозуміти, яких конкретно консультативно-дорадчих органів на сьогодні не вистачає Верховній Раді.

Колеги, на жаль, ви самі собі суперечите. Пані Совгіря, яку я дуже поважаю, каже, що на сьогодні ми не маємо можливості оплачувати роботу задіяного в робочій групі високофахового юриста або експерта. Це неправда, тому що кожен комітет має можливість створити експертну чи громадську раду, залучити до співпраці фахівців і за необхідності оплачувати їх роботу з коштів, виділених на Апарат Верховної Ради. До речі, ми це обговорювали на профільному комітеті. Цією можливістю, якщо я не помиляюся, з 2015 року комітети чомусь не користувалися жодного разу. А ваш колега, пан Веніславський, каже, що на це не треба додаткових коштів.

Колеги, знаєте, я мала дуже круту можливість вивчати у Кембриджі, як пишуться законопроекти, як робиться *public policy*. Перший

крок *public policy* – відповісти на питання: яку проблему ми намагаємося розв’язати цими змінами, чого не вистачає Верховній Раді, чого не вистачає громадянам, щоб фахово працювати, який конкретно орган на сьогодні не робить своєї роботи, і далі вже сказати: можливо, нам треба змінити Інститут законодавства, реформувати його, а, можливо, нам, дійсно, треба якийсь офіс економічного аналізу – супер (!). Давайте скажемо, що треба те то й те, немає того й того, а не вносимо законопроект про зміни до Конституції, не пояснюючи мети, обговорюючи його багато годин тут, у залі, витрачаючи час Конституційного Суду, не розуміючи до кінця мети зміни конкретної політики – *policy*. Як продукт турборежиму, тоді це було проголосовано буквально в перший тиждень, сьогодні ми вже не маємо права такі речі голосувати, не знаючи, навіщо і що саме ми хочемо створити. Я думаю, поки ми не отримаємо відповіді на ці питання або від Президента, або від його представників, бо це законопроект Президента, а не парламенту, або комітету, якому не вистачає конкретних повноважень, за це голосувати не треба. Має бути відповідь. Можливо, є набагато простіші шляхи розв’язання проблеми, якщо така є.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Нестеренко Кирилло Олександрович.

НЕСТЕРЕНКО К.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 26, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Місто Дніпро. Шановний головуючий! Шановні колеги! Однією з тез передвиборчої кампанії Президента та моєї особисто була відкритість влади до людей. Даний законопроект впроваджує можливість створення в межах коштів, передбачених в державному бюджеті, консультативно-дорадчих та допоміжних органів Верховної Ради. Внесення змін до Конституції залучить широке коло фахівців, експертів, представників громадськості для узгодження напрацювання важливих рішень. Верховна Рада повинна стати максимально відкритим і сучасним органом влади, а не клубом для обраних. Особисто прошу підтримати проект «Влада для людей».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Камельчук Юрій Олександрович.

КАМЕЛЬЧУК Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 124, Львівська область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Добрий день, українці! Я по темі, і не зовсім, дуже коротко. Хотілося би поставити запитання всім, хто працює в уряді чи якимось чином дотичний до державних підприємств, пов'язаних з розрахунками у вугільній галузі.

Друзі, розпорядження, іншими словами, прохання Президента України щодо закриття всіх боргів перед шахтарями до Нового року, не виконано. Більше того, мені, чесно кажучи, вже набридло чути постійні відмовки від «Центренерго», «Укренерго», «Держвуглепостач» про те, що в них немає грошей, хтось з кимось не розрахувався. Я хочу поставити всім, дотичним до цього, одне просте риторичне запитання в рамках того, що ми зараз розглядаємо: які ще консультативно-дорадчі органи потрібно ввести, щоб ви нарешті навчилися приймати рішення, щоб не було боргів за взаємними розрахунками? Кому слід зменшити зарплату, щоб вони подумали про вчасну виплату заробітної плати шахтарям, заборгованість з якої знову становить понад 1 мільярд гривень?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Герасимов Артур Володимирович.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановні колеги! Шановний пане головуєчий! Шановні українці! Хочу ще раз наголосити, що фракція «Європейська солідарність» не підтримуватиме цього законопроекту, навіть більше, ми голосуватимемо червоними кнопками проти цього законопроекту, точно так, як ми голосували під час першого голосування, коли включали його до порядку денного і спрямовували до Конституційного Суду.

Окрім цього, хотів би наголосити, що коли ви змінюєте Основний Закон нашої держави, то насамперед думайте не про вигоди сьогодення, а про те, що Конституція – це закон, з яким країні жити не місяць, не рік, не десять, а багато-багато років.

І насамкінець. Як ви знаєте, зміни до Конституції, які стосуються питань а-ля децентралізації, а в реальності централізації повної влади

в Україні, сьогодні були зняті з порядку денного через те, що знову було допущено дуже багато процедурних помилок, навіть технічних, під час подачі законопроекту.

Шановні колеги, ви знаєте, це ще один доказ того, що від «турборежиму» залишилося не слово, а лише лапки.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шуфрич. Ой, ні, вибачте, час, відведений для виступів, вичерпаний. Переходимо до голосування.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця і приготуватися до голосування.

Відповідно до статті 155 Конституції України, частини восьмої статті 149 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування проект Постанови «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення зміни до статті 85 Конституції України (щодо консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів Верховної Ради України)» ([№ 1028/П1](#)) для прийняття в цілому.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 249.

Рішення прийнято. Постанову прийнято.

Покажіть, будь ласка, по фракціях і групах.

«Слуга народу» – 230, «Опозиційна платформа – За життя» – 0, «Європейська солідарність» – 0, «Батьківщина» – 0, «За майбутнє» – 14, «Голос» – 0, «Довіра» – 0, позафракційні – 5. Дякую.

Переходимо до наступного питання порядку денного.

Шановні колеги, будь ласка, не розходьтєся. Це друге читання, там буквально дві поправки.

Вашій увазі пропонується проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо Фонду розвитку підприємництва» ([№ 2589](#)).

Слово для доповіді надається заступнику голови Комітету з питань бюджету Трухину Олександрю Миколайовичу.

ТРУХІН О.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 40, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановний Дмитре Олександровичу! Шановні колеги! Законопроект № 2589 поданий Президентом України як невідкладний. Відповідно до статті 116 Регламенту до Комітету з питань бюджету надійшли від народних депутатів десять пропозицій, згрупованих у порівняльній таблиці. Комітет за участі працівників Міністерства фінансів, Офісу Президента та Рахункової палати опрацював дані пропозиції і пропонує.

Перше. Внести необхідні техніко-юридичні та редакційні уточнення, наведені у висновку комітету, щодо попереднього розгляду законопроекту.

Друге. Передбачити набрання чинності відповідним законом з дня, наступного за днем його опублікування, оскільки вже минула передбачена законопроектом дата – 1 січня 2020 року.

Третє. Доповнити «Прикінцеві положення» дорученням Кабінету Міністрів у місячний строк з дня набрання чинності відповідним законом затвердити порядок використання коштів державного бюджету, передбачених на забезпечення функціонування Фонду розвитку підприємництва, з урахуванням положень Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні».

За підсумками розгляду даного питання Комітет з питань бюджету врахував вісім із десяти пропозицій та ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді прийняти в другому читанні та в цілому як закон законопроект № 2589 з урахуванням підтриманих пропозицій у запропонованій комітетом остаточній редакції, викладеній у порівняльній таблиці до законопроекту, та внесенням необхідних техніко-юридичних та редакційних правок за результатами його прийняття. Прошу підтримати рішення комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, тут немає запитань. Це друге читання.

Олександрє Миколайовичу, залишайтеся на трибуні. Розглядаємо поправки.

Поправка 2. Відхилена. Народний депутат Івченко. Наполягаєте? Шановні колеги, будь ласка, не розходьтєся. Лише дві поправки не враховані. Я продовжую засідання на 15 хвилин, до завершення розгляду цього питання.

Івченко Вадим Євгенович. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Дякую, шановний Голово. Шановні колеги! Знаєте, гарна ініціатива, але хотілося б, щоб тут, як то кажуть, «не попахивало» якимись корупційними ознаками. Кожен підприємець малого чи середнього бізнесу має право звернутися до банку, спокійно взяти кредит (держава може йому відшкодувати відсоткову ставку) і спокійно його віддавати, спрямовувати кошти на ті цілі, на які він хоче.

Що ви тут пропонуєте? Пропонуєте в ручному режимі, шляхом затвердження постановою Кабінету Міністрів, обирати підприємців і видавати їм кошти. Яким чином обиратимуться підприємці? Чому саме ці підприємці? Ми це вже давно пройшли, тому не будемо голосувати за цей законопроект. І однозначно потрібно змінити можливість для підприємців, потрібно змінити підходи фінансування, а не через, скажімо, корупційні годівниці, які ми можемо тут...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олександрє Миколайовичу, ваш коментар.

ТРУХІН О.М. Я не згоден з вашою позицією, колего. Будь-які підприємства (малі/середні) в Україні зможуть звернутися до комерційного або державного банку і отримати кредит. У даному разі буде прописано процедуру, за якою держава зможе компенсувати відсоткову ставку малому/середньому бізнесу. Процедуру буде уніфіковано. Якщо ви чули з моєї доповіді, ми вимагаємо протягом місяця затвердити постанову Кабінету Міністрів, де будуть врегульовані всі ці підходи до відбору та компенсації відсоткових ставок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вадиме Євгеновичу, наполягаєте? (*Шум у залі*). Що означає ще раз? Почекайте.

Поправка 4. Івченко.

ІВЧЕНКО В.Є. Шановний доповідачу! Я розумію про що ви кажете. Просто все одно буде можливий людський фактор, оскільки прийматимуться документи чи то в Міністерстві фінансів, чи то в інших органах, які відповідно до постанови запроваджуватимуться, якісь комісії обиратимуть певних підприємців.

Зрозумійте, «Батьківщина» як опозиція пропонує варіант, коли задовольнять усіх підприємців, і банки зважатимуть не на політичні кольори, не на те, депутат ти чи родич депутата, чи інший представник, а на те, в який спосіб підприємець віддаватиме кредит. Повірте, найправильніше – віддати ці кошти в державні банки, а вони запровадять програму кредитування або мікрокредитування для підприємців. Це було б правильно. А таким чином...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Вадиме Євгеновичу.

Позиція комітету.

ТРУХІН О.М. Позиція комітету щодо поправки 4 – відхилити.

Щодо коментаря автора поправки. Так, ви правильно описуєте механізм, за яким працюватиме цей законопроект, а саме: комерційні банки та банки з державною формою власності обиратимуть, кому із підприємців малого та середнього бізнесу давати чи не давати кредит. Норми даного законопроекту допомагатимуть зменшити відсоткову ставку ефективно під час використання кредитних коштів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні? Ні. Дякую.

Герасимов з процедури.

Гончаренко Олексій Олексійович. Будь ласка, 1 хвилина.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (*одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець*). Дякую. Одещина, «Європейська солідарність». Шановні колеги! Знаєте, регламентно зараз відбувається

унікальна річ. Вперше в історії України був внесений Президентом України проект змін до державного бюджету ще до настання того року, на який він розписаний. Тобто одразу після прийняття бюджету вже вносять зміни. Це феноменальна організація роботи. Це перше.

Друге. Нам пропонують давати під 5 відсотків. Ну, це буде новий шалений бізнес – брати в держави під 5 відсотків, і давати державі, наприклад, під ОВДП – 13, ну, нехай зараз під 11 відсотків. Дуже цікаво, що це за бізнес.

І третє. Усе це під програму «повертайся і залишайся». Але при цьому, що ж насправді відбувається проти малих підприємців? Вводиться реєстратор розрахункових операцій (РРО), вводиться абсолютна фіскалізація всього. Підприємці бастують, а їм кажуть: ми вам дамо кредити, які насправді нікому не потрібні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, це не з процедури, а виступ. Тому, коли наступного разу ви будете звертатися щодо виступу з процедури, вибачте, вимушений буду відмовити.

Шановні колеги, переходимо до голосування. Прошу приготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття в другому читанні та в цілому проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік» щодо Фонду розвитку підприємництва» ([№ 2589](#)) з урахуванням необхідних техніко-юридичних правок.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 261.

Рішення прийнято. Закон прийнятий.

Шановні колеги, ранкове засідання Верховної Ради України оголошую закритим.